

## מראי מקומות- בכורות ל"ב

(סב:), דהמוציא כלי שיש בה חצי שיעור, פטור על הכלי, משום דהכלי בטל לגבי הח"ש, אבל בכלי שקלטה ריח, כיון שאין בשם ממשות כלל, חייב, שאין שייך שהכלי יתבטל להריח, דבר שאין בו ממש. וא"כ י"ל דה"ה כאן, נהי דבטל הבשר לשויה מועטת, מ"מ בעצמות שאין להם שויה כלל (כמבואר ברש"י), א"א שיתבטל, ולא נחשב להבלעה.

(ד) לא יאמר ולא יגאל בחרמים, ויגמר ממעשר, וכו'- הק' תוס', לילף מהקדש דתפדה, ותי' דלחומרא ילפינן. ע' באותון דאורייתא (י"ח), שהביא מהפמ"ג (בפתיחה כוללת), דכ' דמה דאמר' דהא דקיי"ל דכל היכא דאיכא להקיש לקולא ולחומרא, דמקשינן לחומרא, היינו מדין ספק דאורייתא לחומרא, אבל לענין מלקות או עונש מיתה א"א להעניש מצד זה. והק' האתו"ד (שם אות ט') מדברי התוס' כאן, דהא מבואר דלוקה על לאו דלא יגאל, וא"כ אכתי יהי' נפקותא במה דכתי' לא יגאל בחרמים לענין דאז ילקה, דאם רק ילפי' ממעשר אינו לוקה, כיון דהא דילפי' ממעשר הוא רק מספק (גם הק' מזה על מש"כ הר"ן בריש נדרים, דאמר' אין עונשין מן הדין אף לענין מה מצינו, דכאן הא ילפי' חרמים ממעשר במה מצינו, וא"כ ודאי הי' צריך לכתוב חרמים, לענין מלקות), וצ"ע.

(ה) לאפנויי- הק' השטמ"ק השלם בשם התוס' חצוניות, למה לא הק' הגמ' הניחא למ"ד מופנה מצ"א למדין ואין משיבי, אבל למ"ד למדין ומשיבין מא"ל. ותי' דמאי דאמר' דהיכא דמופנה מצד א' למדין ומשיבין, זהו רק היכא דהי' שייך למדרש הפסוק המופנה לדרשה אחרית, אבל היכא דאין דרשה אחרת לדרוש, ש"מ דללמדנו זה הוא מופנה.

(ו) הא לאחר שחיטה נגאל, הא בעי העמדה והערכה- הק' בהערות להגרי"ש, הא מעשר בהמה אין להקדש שום שייכות לה, רק שהוא ממון גבוה, אבל זכות ממון אין להקדש. וא"כ, צ"ב, מה שייך כלל בזה דין העמדה והערכה, ובשלמא בתם, י"ל דלא חילקו בין

(א) ואף ר' שמואל בר יצחק ס"ל להא דרבא, וכו'- אולם מבואר בגמ' דס"ל כרבא ולא מטעמי, דרבא ס"ל דהדרשה הוא מהא דכתי' הוא ותמורתו יהי' קודש לא יגאל, דמזה למדין דרק מחיים, דומיא דתמורה, אמרי' דלא יגאל, ולא לאחר מיתה. אבל ר' שמואל בר יצחק למד דין זה מהא דכתי' רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר, איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים, וכו'. וכ' המנחת חינוך (שס"א, א', ד"ה ונראה) די"ל דאי' נפק"מ לדינא בין דרשת רבא ודרשת ר' שמואל ב"י, דלפי רבא אין חילוק בין תם לבעל מום, ואם אין איסור למכור בעל מום לאחר שחיטה, גם לתם אין איסור, דהא תמורה אין שייך לאחר שחיטה גם בתם, וא"כ ממילא גם האיסור שלא לשחוט אינו. אבל לפי רשב"י, המקור הוא מהא דכתי' רק בכל אות נפשך וגו', ופרש"י דקרא זה כתי' בפסולי המוקדשין שנפל בהם מום, א"כ מהא אין יכולין ללמוד דה"ה דמותר למכור תם לאחר שחיטה, רק בעל מום.

(ב) איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים אלא לאחר שחיטה, וכו'- העיר המהרי"ט אלגאזי (פרק ג', מ"ב, ג'), הרי לכאור' הגיזה אסורה מחיים, ומותר לאחר מיתה, וא"כ לימא דברכה שיש בה לאחר שחיטה הוא הגיזה. וכ' להוכיח מכאן דגיזה של פסולי המוקדשין מותר מחיים מדאורייתא (וע' תוס' לעיל כה. בענין זה), ולכן אין חילוק בין מחיים ובין לאחר מיתה. אלא דהק' דעכ"ז יש להק' מחלב, דחלב אסור מחיים ומותר לאחר שחיטה. וא"כ, לימא דהפסוק בא לומר דהברכה שהוא לאחר שחיטה הוא דעכשיו החלב מותר בהנאה, ע"ש מש"כ ליישב.

(ג) מהו להבליע בעצמות- הק' הראשית ביכורים, מהו הצד שאינו יכול להבליע בעצמות, משום דאינם שוה כ"כ כמו בשר (ואינו דומה ללולב ואתרוג, דהלולב שוה טפי מהאתרוג), והרי חזינן דמבליעין בשר בהעור והחלב, אע"פ ששוין מועט כלפי הבשר, ומ"ש. וביאר ע"פ מה דאי' בשבת

ועל קדושה זו הזהיר התורה שלא לפדות, שיש איסור פדיון, נחא, אבל רהיטת דברי הגמ' משמע דצריך פדיון, והלא מותר לאוכלו בלא פדיון, וצ"ע. ובהערות להגרי"ש אי' דבשלמא לדעת תוס' בריש פרקין, דס"ל דמן התורה אסור למכור מעשר בהמה באטליז, א"כ י"ל דהאיסור הוא לפדות קדושה זו, אבל לפי הרמב"ן ודעימי' דאיסור זה אינו אלא מדרבנן, מאי איכא למימר. וביאר ע"פ הא דאי' בסנהדרין לענין עיר הנדחת, דבהמתך ממעט בכור ומעשר, דהיינו דאע"פ דבכור ומעשר לאחר שנפלו בהם מום הרי נאכלין לבעלים, מ"מ הרי הם חסרים בהדין "שלו", ולכן אינו נקרא בהמתך. וא"כ, שפיר י"ל דשייך בזה ענין של פדיון, ובא התורה לומר דקדושה זו אין שייך לפדיון.

(ט) ר"ע מתיר אפי' עכו"ם- אבל הת"ק ס"ל דאסור לנכרים, והק' בחי' הגרי"ז, מנ"ל לאסור לגוים, הרי כל האיסור בקדשים לעכו"ם הוא משום ערל (לבד מפסח, דאית בי' איסור תושב ושכיר), וא"כ, הכא, מאחר דמותר לטמא, נראה דגם איסור ערל לא יהי' בו, והניח בצ"ע.

(י) מה התם כהנים אין ישראל לא, אף הכא וכו'- כ' הק' בתוס' רעק"א, נימא ג"כ דבעל מום נאכל רק לב' ימים ולילה א' כמו חזה ושוק, כמו דילפי' בתם לענין זה, ומ"ש. וגם לב"ה ק', שהרי מה דב"ה אינו לומד דישאל לא, היינו משום דכתי' כצבי וכאיל, וכל זה שייך רק לענין האוכלים, אבל לענין זמן האכילה אין שייך לדרוש כן, וא"כ קו' זו ק' גם לב"ה, והניח בצ"ע.

מעשר בהמה לשאר קדשי מזבח. אבל הכא, כיון דהוקש לתמורה, הרי בעל מום ג"כ בכלל, דבעל מום עושה תמורה, וא"כ אין שום שייכות להקדש בזה בכלל, דמעשר בהמה של בעלים הוא, וא"כ מה העמדה והערכה איכא ושייך כאן, והניח בקו'.

(ז) הא בעי העמדה והערכה- ע' בהערות להגרי"ש שהביא מה שהקשו האחרונים מכאן על מש"כ השער המלך דדין זה דבעי העמדה והערכה אינו מעכב בדיעבד, ואם פדה ולא העריך הרי הוא מחולל, ולדבריו לכאן שפיר צריך קרא לענין בדיעבד, דאם עבר ופדהו דחל, ומאי מקשה הגמ'. והביא שהבית יצחק (יו"ד ב', קי"ח) תי' בב' אופנים. (א) אף די"ל דלא בעי העמדה והערכה בפועל, מ"מ הא בעי להיות עכ"פ ראוי להעמדה והערכה, וכמו דכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו. (ב) ע"פ מה שנקט הטורי אבן, דמה דאמר שמואל דהקדש שוה מנה שחללו על ש"פ מחולל, הנ"מ בעלים, דיסוד הדין הוא מפני שאפשר לישאל עליו, וא"כ דוקא בעלים, שיכולים לישאל עליו, אז חל הפדיון גם בפחות משויה. אבל ע"י אחר, דליתא בשאלה, לא שייך פדיון בפחות משויה. וא"כ, במעשר בהמה, דא"א בשאלה, דהא קדושת העשירי חל מעצמו (וכמבואר במנחת חינוך), בהו לא שייך הדין דנפדה בפחות משויה. וא"כ, אפי' אם אמרי' דבשאר קרבנות יכול למוכרו בדיעבד בלא המעדה והערכה, כאן אינו חל, משום דבעינן לדעת שויה ממש, דבלא"ה אינו נתחלל.

(ח) אבל איפרוקי מיפריק- הק' החזון איש (כ"ב, ו', ד"ה אבל אפרוקי), הרי בסוגיין בבעל מום קיימינן, וכמבואר ברש"י (ד"ה העמדה), ומה שייך לדון כאן על פדיון, הרי מעשר בהמה שהוא בעל מום נאכל לבעלים, ואין לו שום קדושה, ואין שייך פדיון. וא"כ הגמ' בא לחדש שיש איסור לעשות מעשה פדיון אע"פ שאינו פועל כלום, ולא משמע כן מדברי הגמ', דהול"ל דמנ"ל שיש איסור פדיון בזה, אבל הלשון איפרוקי מיפריק משמע דבאמת שייך ענין של פדיון כאן. וכ' דלפי מש"כ הוא לעיל דבאמת יש למעשר בהמה קדושה טפי משאר פסולי המוקדשין,